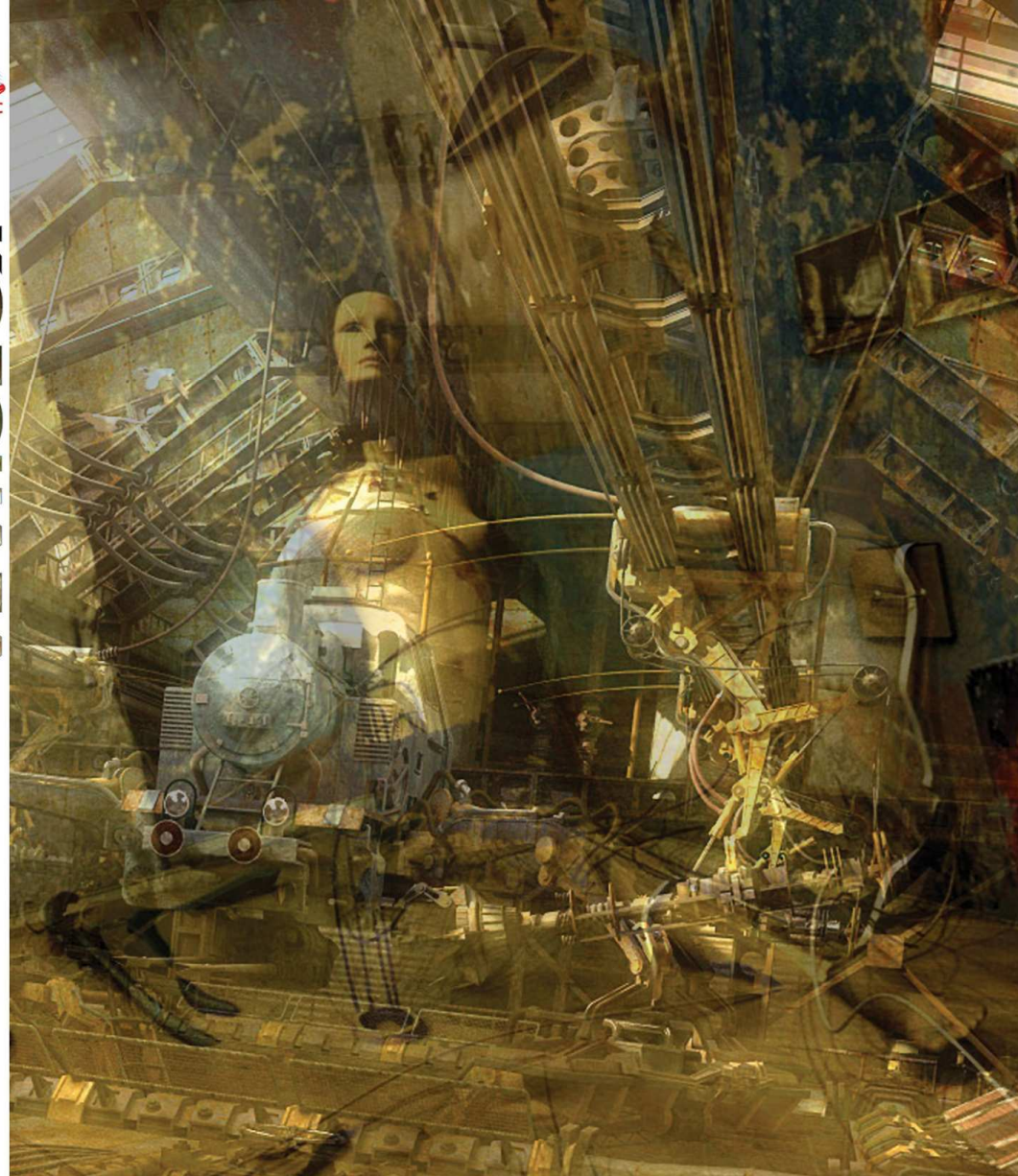

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

1

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

Година I ° Број 1 ° 2011. ° Београд

ISSN 2217-5954

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

Година I ° Број 1 ° 2011. ° Београд

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

Издавач

Синдикат ЕМС

Ресор за културу

За издавача

Милован Андрић

Уредник

Марија Шкорнички

Уреднички тимо

Тихомир Јовановић

Јанко Левнаић

Александар Опачић

Адреса:

Синдикат ЕМС

Кнеза Милоша 11, Београд, 11 000

E-mail: sindikatsindikat@ems.rs

www.sindikatem.org.rs

Уреднички тимо: *marija.skornicki@ems.rs*

tihomir.jovanovic@elektroistok.org

Радове слајти у електронској форми, са назнаком - за Алманах

Садржај

Суочавање са безазленошћу, Јанко Левнаић

Рајица Дражићевић

Косовина	9
Сновидница	10
Малишевац	12
Саставци	14
Кад	15
Где сам сад	16
Србија 1918.	17
Истрајавам (1–3)	18
Оде отац	20
Одлазак	21

Небојша Цвејковић

Ветар	25
Данас	26
Самоћа и туга	27
Онда	28
Потоп	29

Марија Шкорнички

Годијељско гробље I.	33
Годијељско гробље II	35
Баба	36
Баба Коса	38
Део светлости	39
Спознаја	40
На стази	41
Небо у себи	42
Тросунчана светлост	43
Алхемичар	44
Пливач	45
Потез у платну	46

Јанко Левнаић

Прича која ће наслов добити на крају	49
--	----

Тихомир Јовановић

Легенда о вили и ковачу	57
Марс у опозицији	62

Ликовни прилози

Андон Попов	69 до 72
Ненад Радосављевић	73 до 75
Јанко Левнаић	76 до 79
Небојша Цветковић	80 до 81
Драгана Рајић	81
Александар Опачић	82 до 88

Биографије

Рајица Драгићевић	91
Небојша Цветковић	92
Марија Шкорнички	93
Јанко Левнаић	94
Тихомир Јовановић	95
Андон Попов	96
Ненад Радосављевић	97
Драгана Рајић	98
Александар Опачић	99

СУОЧАВАЊЕ СА БЕЗАЗЛЕНОШЋУ

Алманах стваралаштва радника чије сте странице отворили, прегнуће је које претендује на друштвену улогу да буде важан чинилац у афирмацији пре свега књижевности и ликовне уметности, и свакако – нових идеја и развоја слободе и културе уопште, особито у локалним срединама¹ одакле његови аутори потичу. Труд племенит сам по себи – једнако је важан и функцијом да мотивише људе да стварају дела или пак да оне, који их негде у осами и невиделици ради спокоја душе своје гоје, охрабри да их свету на светло изнесу.

У том смислу не судите одмах одвише строго према радовима који се пред Вама налазе². Алманах, ко алманах – по дефиницији је збирка ауторских прилога³. У овом случају аутори, дакле, нису омеђени међу корицама Колонаде законитостима засебних и властитих стваралачких порива, унисоних модних захтева или нарочитих уредничких критеријума и стандарда него припадношћу посебном реду – реду запослених у једном јавном предузећу. То предузеће је, иако није

¹ У овом случају, с обзиром на специфичну разуђеност ЈП „Електромрежа Србије“ под „локалном средином“ можете на уму имати читаву Србију!

² „Према свецу и тропар!“ – каже се у народу. Дакле прочитаћете у биографијама кроз уши које игле кога од аутора треба протерати.

³ Из различитих разлога, овде чак и нису сви мени познати ЕМС–ови аутори. Како ми је уредница рекла један колега није желео да му се радови нађу на овоме месту (што је свакако његово легитимно право те га зато и не спомињем именом), а са другима, који су отишли у пензију, невоља је била са кратким временом у коме се читав подухват догодио – те контакт није остварен. Нажалост, међу таквима има и оних који су отишли негде много, много даље од мировине. Било како било, макар овде, у фусноти, треба поменути име најславнијег и најпознатијег Електронстоковог сликара свих времена **Светозара Тозе Трајковића** и почившег, одличног акварелисте **Александра Аце Јовановића** за које се надам да ће бити нарочито места већ у наредном броју. Свакако и бојског песника **Драгослава Томовића** који је у две књиге, од којих је једна била посебно дебела, које су чак издали ЈП Електронсток, односно ЈП ЕМС, опевао велики број наших колега (више од шест стотина!), те уз њега и **Светислава Цала Јанковића** који је ту прву књигу илустровао карикатурама истих тих колега. Не треба заборавити ни врцаве текстове **Вере Милинковић** и путописе **Бранка Божића**.

једини, уствари прави и основни кохезиони фактор који их држи на окупу.

Будући да је, по себи, интегрални део живота, култура једног предузећа, једнако као и култура једне породице или чак и државе, представља и његов идентитет. Није се с тиме шалити – култура је темељ дефиниције рода хомосапиенса и свега што од њега потиче! Дакле развој новог, модерног стваралаштва може бити схваћен и као почетак улагања у нови, модернији, пожељнији и хуманији идентитет онога који је подржава и подстиче. Повећање обима сарадње међу онима који је производе и конзумирају неизоставно шири видике⁴ и отвара простор за бољу комуникацију и промовисање нових вредносних оквира у културном поретку предузећа или чега ширег што се око њега налази.

Свакако да алманах, у овом часу када се први пут јавља, има посебан значај и за интелектуални и за културни живот средине у којој се објављује. Можда и не треба зато на овоме месту подсећати да је сама реч култура⁵ изворно означавала настањивање, узгајање, стићење и поштовање и да је и данас нешто од тог грдног потенцијала у њој садржано. Али, будући са колико је искрености пред читаоца прострta велика количина несебичних емоција, треба подсетити да обично бива да је: Рука која даје изнад руке која прима.

Процес, који се иза појаве алманаха очекује, веома је сложен и истовремено сасвим једноставан – понекад је напросто недокучив. Силна, здрава и корисна енергија која фасцинира упорном радошћу стварања и свеукупним духовним активностима које је прате, у суочавању са њеном апсолутном безазленошћу и љубави може постати потпуно ново инспиративно исходиште чији су почетак или крај, свеједно, исход несхватљив и посве неизванстан.

Јанко Левнаић

⁴ Уз мало среће и околности у каква све ткива је уткан Синдикат ЈП ЕМС–а, у неком следећем кораку могло би чак бити речи о међународној сарадњи и увођењу европских стандарда и у ову област.

⁵ Од латинског *colere*.

Рајица Драгићевић

КОСОВИНА

глас којим дозвала си ме
чуо сам у свом срцу
мада нисам начисто
ко је кога заправо у магновењу звао
тек у мени даљина одјекнула је
родна кућа предели повратак
и ево ту сам стојим лебдим
дошао сам јесам
однекуда сам пао

нисам ни био отишао сасвим
као што наши спакују се
и на крај света за нечим заувек оду
ево ме дахћем дрхтим
све сам препознао
бостанку медунак виду ранац
превоје завојцу изворак
ваздух воду

СНОВИДНИЦА

били смо где смо оно били уочи аранђеловдана летос
нисам сигуран све ми се мути у поднебесју
на скупу неком културном горе негде
наврх фрушке дан и ноћ

у повратку зорном
обретосмо се с оне стране дунава крај моста дуга
у погледима изблиза оте ми се рука
да утврди да л' ти гори лице
и греју ли те силно звезде
сновиднице

као у недоумици благо без прекора
склањаш с лица моју руку
али задржиш је притом
толико да схватим поруку

после прелазимо дугу
спојени у радости над водом
из нас песма изгрева крилна
под запаљеним сводом

данас ја водим на једно место – кажеш
а ја се унапред сложим – идеја права
сан је није сан
то се душа забрављена и напрегнута тражи
у зраку лучном
док саму себе подмерава
а заводи ме бескрај

летопис земљиног хода
а прогони ме трептај
тамна ноћ и мутна вода

МАЛИШЕВАЦ

кад већ кроз моје снове с белегом сновиднице
протичеш као река
на малишевац се намини
утврду да подигнемо од беле измаглице
опалог лишћа завичајног
песмом дочеканих зора
од смеха разбигриге доколице и прича са извора

да обновимо то узвишење дворац из бајке
на којем у дубоком сну
чукундеда јован ево столеће стражари
да дозовемо га за софру на вечеру
и процугоримо уз фрулу гусле гајде
о времену давном
да запиљимо о лепоте у његов сахат стари

одатле погледом да узнесемо се на три брда
као у хелади
столовак божац врове
и спустимо низ три речице свете
рзавску кромпирску и красинску
које састају се на једном месту у луци нашој
опасују малишевац и грле као дете

да оживимо станиште у беспућу
што придигли су били моји преци
у варљивом ходу кроз олујно време
па да се огласимо кликтајем као орао као песмом шева

као песник што се из света расклиманог
из развалине олупине враћа огњишту пределу претку
шуму и хуку реке смештеном у детињство
из којег као пренут старац пева

а заводи ме бескрај
она утврда што читава у песму стане
а прогони ме трептај
куц куц неумитно што одбројава сате дане

САСТАВЦИ

чекао сам те у саставцима
где дочекују се привојска и наша
дан ноћ чекао и призивао
а нисам знао да ли ћеш доћи

да ли си као митска праља
занета бељењем платна
мало узводно на перилу
или у бакчици нашој пређу снујеш
или јездиш облаком
спремна да банеш да изненадиш
тек
да и чекању буде као једном
кад угледали смо се и дуго остали неми
чекао сам
док кроз нас шумећи љубав текле су
воде белошеве
красиног брда малишевца косовине
дебелог јасена брежђа ђоковина
као воде вавилона
као вавилона воде

КАД

кад се вратимо опустошеном дому
засјаће праг надстрешница и лемез
земља ће да забеласа олистаће
шљива о коју млатили смо блатњавње чарапе

кад наше изгнанство престане
свако ће воће почети да рађа
где је пупило – пупиће где је врвило
врвиће
где је кукало – кукаће се
где је кошено – косиће се где је орано
ораће се
где је била конопља – биће конопља
трешња где је била биће трешњоред
стаза биће пут ћупријица – мост
кућерак биће дом чесма – водоскок
црквица ће постати храм
блатњави сокак – плочник

на плочнику окружени лепотом и вазнесењем
читаћемо песме створене у изгнанству
никад нећемо оставити родни дом

ГДЕ САМ САД

пада маска маска пада
с лица на лице
с гране на грану на нова
чудовишта чудо—ви—шта
усправља се реч
само на први поглед
враскају стакла под теретом старог леда
леди се срце старих љубави
мучнина прекрива планету
где си сад прародитељу где је
твој узлет бесмртност
сагни се боже
да још једном прокрстарим лице твоје
да се пред њим одгурнем
у страну
заслужио сам то
моје време није стигло
живот су ми прекриле заблуде за—б—луде
јави се боже кажи ми јесам ли се
уздигао
докле сам стигао заправо

СРБИЈА 1918.

лађе миришу на успомене гудуре
на тек прошли живот
блажени пуцају видици дан
рањава ноћ
у старачким ногама таласа се крв вучја
подиже се из пропасти моје племе
свету намешта капу и суче мрке брке
свети никола путниче
свети јоване крститељу буди на помоћи

у шумадији још нису лампе згасле
као да су фитиљи без краја
а осветлиле су богами векове уназад и унапред
њих да нема балкански би мрак био потпун
а биле су једина искра у прозуклом оку лепих
пенелопа
којима свраћали су вукови у покидане снове
увлачили се кроз напуклу таваницу
сваки својој
и сјуривали међу облутке
мрмљајући штуцајући бечећи се и горопадаћи

ИСТРАЈАВАМ

1.

истрајавам у временској распуклени
у мучком добу у веку пропасти **истрајавам**
у раздобљу општег пада
у епохи застрашења
у часу исклизућа

истрајавам **окован** почетном надом
над детињим видиком
запахнут првим мирисом
вазнесен звездом над радочелом
и сводом студеничким
ускликнут
на клику настанка
водом грађићанком поведен **отргнут**
из јазбине **из прапостања**
зраком лучним избачен **одбачен**
спиралном путањом завитлан
у воде смрти
истрајавам слеђен над ледом што следи
пред зидом
којим смо заклоњени и урнути

2.

отржем се умору што притиска
док ломача догорева **капцима** што се спуштају
у таму без краја
очима што тону **пред призором**

без повратка отржем се
видику што се ломи и зарива
у крстачу
киклопу што гледа а не види већ
коврчи криви витопери и преправља
провиђењу што стеже да зароби
да затре тек

зраку што трепери над гомилом
док бауља и клизи
унижена и склупчана занавек

3.

одолевам звуку развалине
кроз коју вода кркља
неспособна да однесе све што је за пад
и нестанак

разјареном гротлу одолевам
док све увлачи и ништи што је
људска рука дигла
над чијим урликом утиру се гласићи мислилаца
и мудраца

одолевам судњем слову којим
ставља се печат на све што беше
и што могаше бити
правим се да све је то далеко
и непостојеће пред песмом
у коју ћу се заувек слити

ОДЕ ОТАЦ

Славко Дражићевић, 1926–1993

1.

те ноћи
уочи одласка
у разломљен ми сан провири жуто паче
носећи смрт у кљуну
и двапут каза „куку“

пслато од онога који све види чује и зна
мени ровитом и неуком
да штогод пре времена јави

мали поштар оденут у жуто
на кукавичјем ми језику
разговетно каза шта ће бити
а ја га ето доцкан схватих
кад живот се стиша
и сведе на тачку
што се на крају свега стави

ОДЛАЗАК

кад моћ постане немоћ и из мог ока слутног
кончић времена као поворка мрава извуче се сасвим исчили
ти кажи ту је сад је био доћи ће само што није ево
били смо јесмо бог с тобом како да нисмо били

кад из топоса одоса логоса бешумно одем
ширећи луком према бескрају ломно крило
ти кажи није какви отишао ту је крај нас и у нама
јер свугде га је у свему живом чак и у стварима било

кад моја лира заћути и нигде више од ње не буде знака
кад тихо к забораву крене сва лепота и сва туга
ти кажи какви па то је немогуће ево ослушни чуј и почуј
јавља се с неба из земље воде отуд одовуд са севера и југа

кад фанфаре бубњеви чинели трубе објаве мој одлазак
и све се после стиша смири и свакодневљу врати
ти кажи не не ја на то не пристајем устук смрти
ево те у мом срцу певај певај ништа што истекли су сати

Небојша Цветковић

ВЕТАР

Он носи јеку минулих дана,
сенке далеке, крикове дивљине,
он носи боле безброј смртних рана,
тајне свога пакла с далеке висине.

Он је ехо гласа што руши и пара,
он је хладан спомен незнане давнине,
пун дивљег, искомског, животињског жара,
он је леден пламен сулуде лавине.

Он је неми сведок свега што се збива,
он не носи речи већ обресе црне,
он завија вечно својом снагом дива,
пред њим живот клечи и природа трне.

ДАНАС

Данас није мој дан
данас заљубљени земљом ходе,
и моје звезде у тужан сан
усамљено срце воде.

Данас и мој корак земљи смета
јер спојена срца игру воде
и на њихов уздах подрхтава планета
да из дрхтаја се нове љубави роде.

Данас моја душа кроз беспућа лута
јер љубав је прекрила путеве све
и моја је звезда отерана с пута
у црне, тужне самачке сне.

САМОЋА И ТУГА

Чак два ја имам највернија друга
два до гроба верна и њихов сам слуга
баш свуда ме прате штите од живота,
да л' сотона посла та два идиота.
Ко рођени да смо свуда су уз мене
продиру у снове у мисли и сене
да л' ми ђаво посла такве пријатеље
да ме штите од живота
и кваре ми жеље.

Чак два ја имам тако верна друга
а зову се просто: самоћа и туга.

ОНДА

Када самоћу издржиш
и као камен постанеш чврст
када сузе све истеку
и на свету останеш сам
кад патње преживиш многе
и од рана да си саздан када видиш
и очи и руке када смириш
тек тада можеш
поново да живиш

ПОТОП

Било је то давно, давно... Још Бог је шетао земљом и људским мислима. А тамо далеко, живео је један човек и једна жена. Управи их живот да сретну се, с времена на време речи размене и временом човек, срцем, прихвати жену. Али, судбина их је тако водила да жена и човек једно не постану, већ одвојени буду. Човек жену душом поштова и многе јој мисли чисте дању и ноћу сла. Толико мисли беше да Бог, док је пролазио туда, духом својим силу чистих мисли запази и стаде затечен. Озари га чистота душе што створио је. И одлучи Бог, да не грешећи се о законе што људима дао је, учини човеку жељу једну. Дође Бог у сан човеку, а овај му рече: – Боже, учини нек свака чиста мисао моја, што упутим жени драгој, тек кап воде буде, па на земљу нек падне да је оплоди. И из сваке капи нежности моје, нек на свету, једна љубав се роди.

Испуни Бог жељу човеку, свака мисао чиста да се у кап претвори.

Али, брзо се покаја.

Јер, за тридесет дана, киша мисли човекових сву земљу потопа.

И никада више Бог људима жељу не испуни.

И сâм Бог, земљу напусти.

Марија Шкорнички

ГОДИЈЕЉСКО ГРОБЉЕ

I

На литици мала црква

Врата испуцала

Празна

Ни крста ни иконе

Иза цркве гробље

Флуид и хаос

Воде ме кроз траву

Бетон и камен служе вери

У изабрани час

Ту су дошли моји преци

Из навике правим венчић

Од звончића и беле раде

Палим свећу

Враћам се у детињство

У бесмисао

Који кида срце

Опчињена слуша́м звук

Чакта́ра

Види

Где пла́ндују овце

ГОДИЈЕЉСКО ГРОБЉЕ

II

Два света се грле
Дивљење и време
Птице схватају простор
И лете у дубину дана

Како бих звала гласом сунца
Мобу у Комарници

Корачам за ветром
Говорим земљи
Удишем полако
Да осетим постојање

Сањам истински сан

Из камена расте
Краљевски корен
Бљутава сласт
Грли ме као и љубав

Носталгија је чудна ствар

БАБА

Исплети косу своју
Ветар нек' се игра са њом
Али ти је исплети
К'о што плетеш речи

Исплети косу своју

Мека је као свила
Као кап росе
Као смех
Измивена кишницом из
Пупољка руже

Бела је као облачић
Заостао на небу

Уплети у косу своју
Повећарац и мирис
Ливаде
Подигни свој благи
Поглед
К моме лицу
Радост пусти
Нека њише заостали
Праменчић

Исплети косу своју

И омотај око чела

Такву ћу да те памтим

БАБА КОСА

Ткала и ткала
По вас дан
Нити у основу уводила

Чињела
Никад да стане
Из петних жила
Да је жива
Вуну би
Мотала

ДЕО СВЕЛОСТИ

Уми се
На извору дана
Светлост испиј
И буди крик
Без сумњи
И дневних ребуса
 Опусти осмех
И пусти да лије
Наговештај
Низ једрине
 Лебди
Опијен у потопу
У понирању
И трајању
Огрзао у лакоћи
Остави траг
У залету
Израсла тема
Бреца
Овде и тамо
Гради трзај

(Блажен у светлости)

СПОЗНАЈА

Мисли спознају
Лошу глуму
Обично
Лутање с песмом
У срцу
Спотиче се

Смех закачен
За образе
Као копча
Расплиће лица

Побуна
Разум
Нејасна сцена
Столица за љуљање
Неуморна

НА СТАЗИ

Ветар маше свемиром
У дослуху
С окреченим дрвећем

Спирала сата надолази

Спржени хлеб
Жваће тишину

Нежне речи
На глува врата
Точе
(Корак иде наизуст)

Нестрпљење натоварило
Мирисе
Из књига

Чека замку

НЕБО У СЕБИ

Сочна јабука
Потпуно се даје

Безусловно

Љубав за љубав

Опуштено

Сок живота
У жељу тече
Светло за светло

Испуњени

ТРОСУНЧАНА СВЕЛОСТ

Тросунчана светлост

На себе

Ослоњена

Гледа

Без тежине

Овлаш додирује

Расута

Бистрина

Сама

Кроз светлост

Светлост

Сенку размутила

АЛХЕМИЧАР

Алхемичар

У старом млину

Камену

Душу кињи

Олупина расте

Из леје

И бележи рођење

Кроз шавове

Гура зној

Црвасте пипке

Обурване кућерине

Раскречене

И гротескне

Тежња дише

У два правца

(Вечно подне)

ПЛИВАЧ

Замах продире

Удара поглед

Кроз рожњачу

Посред лица

Опире се

Форма

Покрет

Не чека

Промену

Плава рони

У плавој

ПОТЕЗ У ПЛАТНУ

Потез у платну

Милује разум

Продире

Прсти

Распети

Трзај перцепције

Губи

Простор

Обрис

У обрису

Репује

Слика ума

Шири се

Низ осмех

Долази ми

Песма

Јанко Левнаић

ПРИЧА КОЈА ЋЕ НАСЛОВ ДОБИТИ НА КРАЈУ

– Да ли ће икад доћи? – упитао је Ружило више гестом и покретом сличним потезу кистом или пером и више себе него било кога од малобројних преосталих пријатеља који су још увек понижени, одбачени и искоришћени, смерно седели, понајвише на страху и стиду као на каквом кужном престолу, у његовом раскошном дому иако је већ потпуно поуздано био изгубио све званичне прерогативе власти. Није размишљао да ли то чине зато што се плаше да оду негде другде или зато што, на крају крајева – и немају где. Питање је било заиста озбиљно, постављено је мукло, у тишини, као у разговору учених или градњи елементарних композиција кад се смрт не схвата превише лично. Озбиљније од најозбиљније ситуације у којој се налазио.

Друштво смештено на јаркој, ватрено црвеној софи са уметнички резбареним руконаслонима који су приказивали Хетеру која свира двоструку флауту, тапацираној скупоцепоном ручно тканом тканином, која је стајала на централном месту усред дневне собе у функцији јаког медијског и сваког другог магнета, било је забављено собом – није га чуло. Још увек га је опасивала најопаснија међу опсенама. Погубна и надасве отровна колективна илузија. Функционише хаосом и хистеријом када мноштво људи једновремено снева исти сан, па и кад се деси да се ко пробуди, то по правилу бива узалуд. Такав не уме и не може, нема снаге и начина да некако објасни осталима шта се заиста дешава, да их увери и убеди да само сањају и да је збиља негде другде, потпуно на другој страни. Крај. Варке и заблуде царују. Представа коју може да створи сопствени ум толико је моћна и снажна, да сневач по самој природи свог стања не може да зна нити има механизам да препозна или научи да разлучи лаж од истине. Кад почне да илуминира делује попут добре дроге или јаке анестезије. Ружилови следбеници зато нису на исти начин као он били свесни ни где се налазе, нити природе ситуације у којој учествују, нити успевају да идентификују њене лажне садржаје и њихове блиставе вишеслојне рефлексије.

Негде је лагано, праћена иритантним звуком који уме натерати на плаху реакцију, цурила вода, као да је ко забораван сметнуо с ума

њену свету улогу и – није добро затворио славину. У другим околностима писац би написао да њене оловне капи ударају директно у чело и гњече мождане струне, те да овде делују макар колико да раздрмају свест, бар као узрок неспоразума и сукоба. У овим околностима, то не само да не би било тачно, него за тим и није постојала икаква потреба. Напон је био максималан, као трен пред пуцање, часак пред експлозију. Уз све то одасвуда је дувала љута и болесна, помахнитала и поамна промаја. Могао би ко учен помислити да је управо Баубо стигла из старогрчке митологије и развалила своје моћне вилице. Јасно вам је колико је то могло бити озбиљно и застрашујуће? Присутни је одреда нису примећивали или су је немарно игнорисали уверени да јој је у овако битном часу морала бити додељена нека друга, нарочита и посебна улога у просветљењу, не само овог елитног простора, него читавог човечанства или макар каква есенцијална асистенција у потпомагању његовог успешног развоја и одлучујућег опстанка. Климали су, међусобно се не гледајући, главама, имајући утисак да се заправо цео свет клима, гајећи веру да они у ствари озбиљно разговарају, уверени – као и увек што су били – да су на правом и исправном, једином могућем, путу.

Ружило је био сасвим сам. Као и обично. Није био глуп, одрастао је и остарио, коса му је оседела а залисци проширили чело, стекао је довољно искуства да не сумња да је самоћа још давно била устоличено константно осећање за појединца у чопору. Директно сразмерно његовој величини и моћи и обрнуто сразмерна ласкама и пажњи коју пружа. Поготово за онога ко му се налазио на челу. Поготово када више није био тамо. Парадокс и неправда је управо то – да су они који су ово његово стање успевали лако да примете и прочитају престајали да буду пусти посматрачи и, хтели то или не, били оденути у одоре саучесника или сведока исповести. Глупо је у свакој бесмислици тражити смисао, зар не? Заблуда или истина? Апсолутна мерила су баждарена другачије. Већу вредност има управо оно у шта се више верује.

У раздобљима кризе и неодлучности, којих је, руку на срце, овде било непрекидно и у изобиљу јер нигда и није заправо бивало другачије, можда би размишљао на други начин. Сада, у овом јединстве-

ном, самом по себи специјалном тренутку, јасно је, међутим, распознавао слојеве заблуда које су га гушиле и спутавале и знао да нико други не може и неће за њега урадити ни овај, ни тај, нити било који други одсудни посао. Ту се о неком стварном напретку не може ни размишљати ни разговарати – највредније ствари имају најмањи садржај – или га можда уопште и немају.

Питање је висило са таванице попут самоувереног, обесног изговора или дрске глупости, попут тешке, мраморне драперије која у часу заклања видик између свилених коринтских капитела. Време је еродирало споро и болно као сопствена глад или туђа тајна. И то у свим правцима једновременно, уназад – према сећању и памћењу и унапред ка анализи и предвиђању, а можда највише баш осцилујући око појмова овде и сада – према слепој и пустој перцепцији узалудних покушаја да се нешто од себе и свог живота направи, перцепцији у коју се из ко зна којих разлога има понајвише поверења. Није био сигуран да ли би више волео да се заустави, да се укочи и потпуно стане или да се максимално убрза. Или обадвоје? Или – ни једно?

У школи су га учили да се свет гради према човековим потребама. Никад није мање веровао у то. Није могао бити свестан колико греша и колико је још кадар и колико управо круцијалних ствари чека да он намигне јер зависе од његових нарочитих моћи које се хране елементарним људским енергијама, посебно страхом. Још увек је пред очима имао нешто од оне магловите нејасне али раздрагане менталне слике која се рађала за време сна или можда баш јаве. Мисаони концепти који су се јављали функционисали су као урнебесни ковитлац највећих животних промашаја и узалудности који се екстремно тешко подносе без значајне помоћи медикамената.

Погледао је ка небу. Звезде су се скамениле. Сања ли можда све ово? Ако сања, ко су сви ови ликови, вечни као природа, ружни као лаж, тупи као пањ, који га окружују? Чијом су стрпљивом прецизношћу настали и којом случајношћу путање доспели догде? Која гротеска је подлога за њихову абнормалну физиономију? Личи ли ко овде на будућег министра образовања, енергетике или можда полиције? Зашто их трпи? Можда неко други сања, а он, несретник, тек гостује у туђем сну? Чијем? Имао је безгранично поверење у питања,

мање у одговоре. Ко би могао бити такве наказне, ружне подсвести? Може ли да замени карту за неку другу представу? Ако је ово збиља, каква ли је тек машта? И – где почиње? Које су јој димензије? Које координате? Постоји ли уопште? Или је све једновременно исто што и ништа? Појава која указује на темељну збиљност, категорију која не може бити објективно видљива и схваћена у окружју рационалних, јасних и лако прихватљивих појмова?

Пун месец који је само час пре својим сребрним одразом изазвао његову позорност страшећи га да неће успети да заспи, нестао је из њиховог видокруга. То његовој души није донело очекивани мир и заслужени спокој. Више је био ту као каква наказна и крива, варљива апстракција самог настајања и пролажења. Свестан да се овде суштински не ради о одсуству нечега, већ о присуству ништавила опрезно се замислио: – Пакао? Да ли овако изгледа пакао? Празно и безлично? Одувек је, неким крајичком свести, мислио да мора бити близак стању без и једне једине емоције. Празнина. Равнодушност. Дупло голо. Равна црта. Тишина. Место на коме се не може пронаћи ништа. Апсолутно одсуство. Ужасавајућа унутрашња шупљина пројектована напоље, да се види извана. Ако се може причати о испуњеном времену или о испуњеном простору може се замислити и њихова негација. Испразност. Несуштаство? Окружено ништа. Нула! Вакуум. Бездан. Непостојање. Коначност без добра и принципа настанка и стварања. Заборав? Нешто од тога или све то у свом свеобухватном саставу?

Патња не мора подразумевати обавезан вид или саставни део нечије егзистенције, ма колико се већина гурала да је смести у своју биографију. Време се променило. Истина се бодује потуно другачије.

– Чекам те! – безличан глас је допирао незнано одакле. Добро га је чуо и лоше разумео. – Долазим! – помислио је, такође не знајући коме одговара, ни зашто то чини, ни где ће поћи. Ипак, ради истине би то требало признати, имао је јак утисак да је ова кратка изјава чврсто сапета са његовим питањем са почетка каже. – Ништа на свету није једноставно! – Био је више сам него икад. – Понашам се као кретен. Веровао сам... Мислио сам... Радо би рекао: – Извини, морам да идем! и нестао из овог кадра са свим оптерећујућим, пратећим светлосним манифестацијама.

– шшшшшш... – безлично је пиштао чајњак. Или је то био самовар? Свеједно, нико се није померао, нико није реаговао. – Можда би требало да им кажем нешто важно? Нешто по чему ће ме довека памтити, по чему ће ме се нарочито сећати и учинити, макар понекад, да се осећају посебно, снажно и битно? – Узалуд је пребирао мисли. Ништа. Хладно. Утемељење апсолутног ништавила као филозофског принципа. Само, у реалном животу који се, као што је и ред, темељи на манипулацији енергијом и свешћу. Речи су престале да постоје. Оне које су му падале на ум биле су буђаве, труле и одреда потпуно неупотребљиве. Све су му се чиниле излизане и исхабане преко мере да би се могле употребити. Ћутање је постајало читава уметност богата колоритима и звуковима. Безвредност и бесциљност, апатија и нихилизам, чак и потпуна најсуровија безосећајност и деструктивни цинизам уживали су у тренутку када њиховим акцијама скаче вредност.

Прљаво улично светло куљало је низ улицу као бујица, као смрадна вода из запуштене и запушене канализације. Слике које су тако настајале биле су масне и непрецизне, облици и боје су се једнако тешко разликовали. Призор јесте био нов али потпуно досадан и незанимљив. Макар да је био бесан и љут, макар да му је било досадно. Да се бар страшио. Ништа. Кад би могао да заплаче или макар да се насмеје. Био је убеђен, не тако давно да је достигао савршенство. Сад није могао претпоставити шта би уопште могло да се крије иза такве речи која сама по себи сврхла куд не треба.

Шта год да је ко мислио о њему – он то сигурно није био. Ништа од тога. Нити ће бити. Шта у тим околностима може да му се деси? Да га ухапсе и оптуже? Стрпају у хеликоптер или авион и одведу ма где? Да га убију? Смешно и наивно. Он никад себи не би могао подићи такав споменик. Зашто би му ко чинио такву услугу? Зашто би уместо да га избрише узео да га уписује и утискује у вечност? Њему лично више није до тога. Ко ме јесте? Од свега што евентуално може да се догоди – најгоре је да се заправо ништа не деси.

Око главе су му зујале нагомилане информације, невероватне идеје у вези са њима, концепти који нису нигда били обрађени. Чинило му се да, упркос разним трансформацијама и метаморфозама располаже оним чиме је могуће кодирати ма коју особу у свету, погледати јој и прегледати подсвест – у часу када је за такву активност апсо-

лутно изгубио свако занимање. Из тог или неког другог разлога ста-
ле су га речи, једна по једна напуштати. Све је постало бело.

Сигуран, у свом великом искуству да гледано другим очима све
ово ипак мора изгледати потпуно другачије, повукао се два корака у
назад. Може бити да му се суза или две отму и скотрљају низ образе.
Можда му вилица задрхти. Стоји зато у сенци да му не би видели ли-
це и потпуно празно гледа у нигде.

– Да ли ће икад доћи? – понавља питање са почетка приче које
би могло негативно да утиче на људске мисли и осећања. Отсудно
врти главом и тихо, једва чујно, само за себе, каже: – Неће. Никад не-
ће доћи.

– Ко? – Ко то неће доћи? – сав изнервиран можда ће у часу томе
упитати писац ове приче свога главног јунака желећи пре свега да
изрази и подвуче узајамну и парадоксалну динамику којом се сме-
њују њихови гласови.

Овај ће га, у том случају, крајње презриво одмерити од главе до
пете и, ризикујући да писац убрзо потом, на питање: – *Do you want to
save the changes to* „Прича која ће на крају добити наслов“? обележи
No уместо *Yes*, са жаљењем рећи, као да се обраћа крајње глумом и не-
образованом створу, достојном свеколике жалбе: – Будућност. То је
њено прво и право разликујуће обележје. Она једина, сигурно – неће
доћи.

Тихомир Јовановић

ЛЕГЕНДА О ВИЛИ И КОВАЧУ

Са брда се пружао леп поглед на реку која се златила под поподневним сунчевим зрацима и на клисуру, чији улаз су красиле необичне фигуре. Било је тешко одредити да ли је то дело природе или човека. Са моје стране обале налазио се камен који је веома подсећао на жену дуге косе и са нечим на леђима – нешто што је доста подсећало на крила. На другој страни клисуре стоји камен или кип који личи на човека са чекићем крај ногу.

Раширио сам штафелај и исцедио боје из тубе на палету. Биће ово дивна слика. Додаћу мало више жуте да дочарам светлост тако да ће рад личити на дело импресиониста. Јер, приказ заиста јесте био импресиван.

Цртао сам око пола сата сконцентрисан на свој рад и на клисуру, тако да сам се тргао када сам чуо да неко иза мене кашље, у ствари кашљуца, да дискретно скрене пажњу на себе. Окренух се и видех човека у изношеном и прљавом оделу. Пастир. Мало даље, иза њега мирно су пасле краве.

„Добар дан.“ – рече он. „Сликате?“

„Ах, да! Занимљива је ова клисура.“ – рекох одлажући палету и четкице. „Фигуре на улазу делују тако... јасне, разабриве, као да их није створила природа него човек.“

„Те фигуре начиниле су виле.“ – рече пастир као да говори о нечему што се дешава сваки дан. А мени је то звучало исто као да је рекао да су те фигуре дело ванземаљаца.

„Кажете виле?“ – упитах га да проверим да ли је сигуран у то што је рекао.

„Да. Ако вас занима могу вам испричати легенду о томе како су настали ти кипови.“

Ово ми је звучало као обећавајућа прича и климнух главом. Онда га позвах да дође ближе и пошто седе на траву поче причу.

„Некада давно, осим човека земљом су ходала и друга разумна бића. Патуљци, виле, гоблини и још многа створења.

Те расе ратовале су и тукле се међу собом, стварајући повремена савезништва једна са другим. Тако су некадашњи непријатељи постајали савезници и обрнуто, зависно од тога како је коме одговарало у том тренутку да оствари своје циљеве...

У овим брдима живели су људи, вилењаци и гоблини. Вилењаци беху шумска створења, плаховита бића која су живела у складу са природом. Поштовали су биљке и животиње као да су од истог соја. Посеђовали су тајне и моћи које људи нису имали и нису их знали користити. То је оно што ми називамо магијом. За разлику од њих гоблини су живели по сасвим другачијим законима. Њихово станиште била су брда и планине са својим пећинама и јамама, и беху скоро ноћна бића. Били су окрутни и свирепи. Њихова снага почивала је на бруталности и насиљу. И страху који су изазивали самом својом појавом и бруталношћу.

Десило се да је једне године била дуга и јака зима. У пролеће је завладала глад и кренуле су пљачке. Осим људи пљачкаша и гоблини су изашли из својих јама и кренули у потрагу за храном. Почели су пљачкати насеобине људи и вилењака.

Видевши да се не могу појединачно изборити са оваквим непријатељем, људи и вилењаци решише да се договоре о томе да удруже снаге.

Представници једне и друге расе састали су се у каменој кући на граници шума и ливада у поседу људи. Око куће су постављене јаке страже, које су ипак биле добро скривене и скоро неприметне да не би самим својим присуством указале гоблинима да се овде дешава нешто важно.

„Наше оружје не може ништа против њихових оклопа.“ – рече Стибор, који је на том састанку представљао људе.

За столом од грубо обрађеног дрвета, преко пута њега седео је Викнер, вилењачки ратни вођа. И он је био замишљен, на његовом вилењачком лицу био је то сасвим стран израз.

„Ни наша магија не може ништа против њиховог оружја. Њихов челик може савладати само челик.“ – узвратио је он. „Али, ако не може сам челик и сама магија, можда би заједно могле...“

„Мислите да удружимо магију и оружје?“ – упита Стибор.

„Да, ви имате коваче а ми чаробнице...“ – рече Викнер.

Договорено је да у насеље људи дођу представници вилењака који ће помоћи ковачу Симану да искује мачеве који ће пробијати гоблинске оклопе, да искује оклопе и шлемове који ће одолети гоблинским мачевима, копљима и буздованима.

Ковач Симан је очекивао да ће доћи остарели и сасушени вилењачкии друиди, наборане и прозирне коже и ретке косе. Изненадио се када је видео да су вилењачку делегацију чиниле три младе и лепе виле, дугих коса, танких прстију и тихог гласа. Срце му је заиграло када му се поглед случајно срео са најлепшом међу њима, Риваном.

Коса јој је била боје зрелог жита. Очи крупне и плаве као горска језера. Деловала је тако нестварно, као да је управо сишла са небеса. Симаново тело је дрхтало од непознатог осећаја и једва да је ишта чуо од напева ритуала који су виле обављале припремајући течност у којој су се требали окалити мачеви, оклопи и шлемови.

Смирио се тек када је дохватио чекић и усијано гвожђе и почео ковати. Виле су задивљено гледале како се његово снажно тело извија и креће док подиже тешки чекић, како прште варнице са наковња и како метал добија жељени облик.

А онда је зашиштала течност, пошто се мач зари у њу. Подиже се облак мирисне паре а виле запојаше у глас:

„Као кроз воду тако и кроз гоблински оклоп.“

Затим је Симан исковао још оружја и оклопа. Не само тог дана већ и сутрадан и наредних дана. И деси се то да су се Симан и Ривана загледали једно у друго. Прво су скривали погледе једно од другог, избегавајући да им се погледи сретну, све док се не деси оно што је

морало и погледи се нађоше и осташе гледати дуго једно у друго. Замрла је бука чекића о наковањ. Згасле су варнице. Стало је дисање све док обоје не посташе свесни необичног мира и тишине која је пала по њима.

Симан настави ковати а Ривана настави са ритуалом. Оружје је слагано на гомилу и спремало се за одлучујући бој против гоблина који су и даље нападали усамљене фарме и вилењачке колибе.

Ратници људи и вилењака окупили су се у подножју брда. Коњи су њиштали и рзали осећајући страхоте које ће уследити после овог затишја. Жене су остале у кућама тихо плачући и молећи се боговима да се њихови мужеви и синови врате из војне живи и здрави. Нису све молбе биле услышене.

И тада је Ривана први пут осетила страх. Схватила је да може изгубити Симана. Није знала како би могла живети без њега и без оних погледа које су размењивали. А ако се случајно не врати неће никада осетити стисак његове шаке на њеним прстима и никада неће осетити укус његових усана. Надланицом је отрла сузу која јој се откину из угла ока и крену низ образ и поче певати песму за призивање богова заштитника ратника и заштитника љубави.

Симану је било лакше. Ишао је у бој и био је сигуран у заштиту оклопа који је сам направио и који је ојачан Риванином магијом. Није призивао богове. У његовим мислима постојао је само Риванин лик. Богиње и љубавнице, још непољубљене...

О самом боју постоје многе песме које су певали песници и опевали храброст и победу људи и вилењака. Постоје и многе тужбалице које су искукале мајке за погинулим синовима. Постоје и сећања која се размењују у топлини дома и хуке на ледини брисаној ветровима.

Симан се вратио жив и здрав из војне и веома се изненадио када је у свом дворишту видео вилу косе боје зрелог жита, која га чека. Ривана је дошла упркос томе што су јој говорили да више нема потребе да долази. Она је знала да постоји потреба. Звала се Симан.

Тог дана су им се први пут дотакле руке и усне. И тада им нико није замерио. Али, када су се наставили њихови сусрети, и људи и вилењаци нису радо гледали на ту везу.

Њих двоје почели су се састајати на местима далеко од очију радозналаца. Али, када би се вратили у своје насеобине, сви су знали одакле долазе и са киме су били.

Старешине су им почеле озбиљно претити и бранити да се даље виђају. Ово до сада ће им опростити и заборавити због доприноса у рату против гоблина. Али, даљу везу човека и виле није одобравала ни једна ни друга страна.

Упркос томе наставили су да се виђају. У истину ређе али су тиме њихови сусрети постајали страснији а растанци све тежи.

Једнога дана Стибор позва Симана и рече му да мора отићи преко реке, да тамо уговори испоруку гвожђа и да га превезе назад у село. Али када је прешао на другу обалу Стибор нареди да се пресеку ужад која су водила скелу тако да он оста заробљен на другој обали. И Симан схвати да је протеран и изопштен из села због своје љубави. Шетао је обалом усамљен и непрестано је дозивао њено име, надајући се да ће га Ривана чути. Река је била најужа изнад клисуре и он је дошао до литица и поново позвао Ривану.

Она је стајала на другој обали и пружала руке ка њему, као да се нада да ће је њена лептираста крила пренети преко. Видевши колико су упорни и колико је њихова љубав јака и погубна, остале виле се наљутеше и претворише Симана и Ривану у камене кипове. И од тада они стоје једно насупрот другог раздвојени реком и неразумевашем околине за њихову љубав.“

„Тужна и необична прича.“ – рекох.

„Тако каже легенда.“ – рече пастир грицкајући неку травку.

„И шта још каже легенда?“ – упитах, знајући да свака легенда има наставак у будућности.

„Па, каже, да ће се Ривана и Симан поново срести и загрлити када река Тајна пресуши.“

Већ се почело смркавати и више није било за сликање, па покуних четкице, боје и штафелај и пођох за пастиром ка селу, покушавајући да из њега извучем још неки детаљ о несрећној љубави виле и ковача.

„То је све.“ – узврати он. „Остаје нам само да чекамо и видимо шта ће се десити ако једнога дана река пресуши...“

МАРС У ОПОЗИЦИЈИ

„Мутна је и необична визија коју сам створио у мислима о животу који се полако шири из ове семенке сунчевог система, кроз огромно мртво пространство звезданог простора. Али то је далеки сан. А можда је, са друге стране, оно уништавање које су Марсовци извршили, само кратак одмор пре новог покушаја. Можда је будућност досуђена њима а не нама“

Х. Ц. Велс: Рат светова

Теретни брод „Пангеа“ се враћао са базе на Месецу вођен аутоматским уређајима, тако да је пилоту Флашу Гордону било помало досадно. Забацио је руке за главу и зажмуривши, позвао слику Дејл Арден. Њен осмех и загрљај. И скоро да је могао осетити топлоту њених усана на својим. Из сањарења га трже писак са радара. Упозорење да је нешто непредвиђено у могућој путањи кретања брода. Флаш затражи податке о летелици и на дисплеју се појави испис:

„Објекат непознатог порекла. Тежина око 2740 kg. Правац кретања Марс–Земља. Брзина 3200 km/h.“

„Дођавола.“ – промумла Флаш за себе и положи длан на окидач ракетног лансера.

По правилу сви бродови, без обзира теретни или путнички, морали су бити наоружани и спремни за одбрану после најновијих запарања о појачаној активности на Марсу.

Сада је Флаш и голим оком могао приметити летећи објекат. Није било сумње у то да се ради о вештачкој летелици јер се за њом вукао пламени реп. Летелица је хитала ка Земљи.

Флаш је ухвати на нишан и испали ракете које ускоро сустигоше циљ и претворише га у пламену лопту. Задовољан израз на Флашовом лицу брзо нестало. Аларм радара је поново запиштао. На дисплеју се појави исти текст као и малопре.

„Хало Земља, говори Флаш Гордон.“ – рече он у слушалицу и пошто доби потврду да га чују настави: „Приметио сам неколико ле-

телица са Марса. Једну сам уништио али су ми остале ван домета. Припремите се за одбрану.“

„Учинићемо све што је могуће.“ – узврати глас из слушалице.

„Пангеа“ је зашла у Земљину орбиту и Флаш је укључио ретро моторе и припремио се за улазак у атмосферу, када примети једну од летелица која пројури тик крај њега. Испалио је ракете ка њој али оне не досегоше циљ.

Пратећи марсовску летелицу на радару виде да се спушта ка области Апалачких планина. Теретни брод закрену ка Флориди а Флаш покуша из главе одагнати мисли о марсовској летелици и концентриса се на слетање. Ах, да је само којим случајем био у бојном броду а не у трговачком.

Дејл Арден је потрчала од командне зграде ка броду који је рулао пистом и успоравао уз застрашујућу буку ретро мотора.

„Пази се, Дејл!“ – викну за њом доктор Зарков, а онда одмахну главом и за себе дода: „Ах, та љубав!“

Увек је било тако. Дејл је увек трчала пред Флаша, желећи да сваки слободни тренутак подели са њим и журећи да га отме од радозналих и насртљивих новинара и досадних званичника.

„Хеј, лепојко! Могу ли за трен отети твог витеза да га нешто питам?“ – рече Зарков прилазећи загрљеном пару.

„Наравно,“ – насмеја се Дејл, „али само брзо, видим му по очима да опет негде одлази.“

„У праву си Дејл, одмах полазим ка Апалачким планинама.“

„Идем и ја са тобом.“ – рече Дејл.

Флаш је погледа. У погледу није било ни одбијања ни потврде. Онда му поглед скрете ка Заркову који рече:

„Имамо извештаје земаљске контроле који потврђују слетање непознате летелице. И колико се зна, то је једина која је успела промаћи свим нивоима одбране, па стога...“

„Значи, идемо тамо.“ – допуни га Флаш.

„Идем и ја.“ – Дејлине речи су биле тврдња а не питање.

Када она нешто тако каже онда Флаш нема начина да је одбије и сво троје се колима пребацише до хелиодрома. Вожња је протекла у ћутњи. За воланом је био др Зарков, допустивши Флашу и Дејл да се-де заједно на задњем седишту и уживају у узајамној близини.

Али мисли су им биле усредсређене на летелицу са Марса. Она је могла да значи само нешто лоше. Последњих година је примећена појачана активност на Марсу и око Марса. Марсовци су напустили своја традиционална подземна боравишта и градили су базе на површини. У орбити је било све више летелица и неколико орбиталних станица, које су лако могле послужити као одскочне даске за даља освајања свемира. Још давно, почетком двадесетог века њихове летелице су походиле земљу, просто су све континенте засули летећим цилиндрима и из њих изашли у трногим справама отпорним на сво тадашње земаљско оружје и сејали су смрт по Лондону, Паризу, Њујорку. Газили су по мору, потапали најмоћније разараоче Краљевске морнарице. Изгледало је да нема спаса. Марсовци су заборавили или превидели само једно; микроорганизме, на које њихова мека и слаба тела нису навикла, будући да су живели у сасвим другачијој и готово стерилној околини. Прошло је од тада више од столећа. Земља је дуго видала ране и зацељивала ожиљке марсовске агресије и развијала сопствену технологију и оружје, али се Земљани никако нису усуђивали да оду на Марс и тамо се суоче са непријатељем, плашећи се да су Марсовци отишли још даље у развоју ратне технике и да су задржали супериорност. Ни Марсовци нису заборавили свој фијаско. Дуго су анализирали и разматрали узроке неуспеха и схватили да немају шансе да победе. А сада ево их опет, не у оном броју који би означавао инвазију. Ово је више личило на извидницу.

Када су прешли у хеликоптер Флаш је заузео место пилота а Зарков копилота. Дејл је седела позади и кроз прозор посматрала природу и путеве који су се провлачили кроз зеленило. Све је деловало тако дивно и идилично и она осети бес и тугу због помисли да би Марсовци могли уништити сву ту лепоту.

„Флаше,“ – рече Зарков, „управо сам примио тачне координате слетања марсовске летелице. Пет степени лево и стижемо за петнаестак минута.“

„Тамо је сигурно већ крцато војском, полицијом и тешко ћемо прићи.“ – рече Дејл.

„За нас нема проблема,“ – узврати Флаш и окрете се ка Дејл.
„обезбеђене су све пропуснице.“

Само место спуштања марсовске летелице се налазило у подножју Апалачких планина, на заравни прекривеној травом и ниским жбуњем. Место је било окружено бројним колима са ротационим светлима, тенковима – а приметили су и пар противавионских ракетних система. И док су прилазили, сво троје осетише мало нервозе када се лансирне рампе окретоше ка њима.

„Флаш Гордон у хеликоптеру. Момци, можете слободно уклопити те ваше играчке.“ – рече Флаш у микрофон и када доби одобрење за слетање поче спуштати хеликоптер.

Елисе су се вртеле још неко време пошто точкови дотакоше тло и узбуркани ваздух зањиха траву преко које је њих троје корачало ка гомили око летелице. Људи су се измицали у страну и ослобађали им пут тако да лако дођоше до саме летелице ограђене упозоравајућом траком.

„Има ли радијације, господине?“ – упита Зарков наредника са Гајгеровим бројачем у рукама.

„Не, господине Зарков. Част ми је, наредник Конели из Петог морнаричког.“

„У реду, наредниче Конели, онда да погледамо ту справу.“

Летелица је била цилиндричног облика са куполастим врхом и налазила се на решеткастом постољу, које је без сумње служило као полетно–слетна рампа, што је указивало на то да је ова летелица овде само на одређено време. Дошла је да обави неки задатак и врати се на Марс.

„Да ли је било неких активности летелице?“ – упита Флаш.

„Не, господине.“ – узврати Конели. „Никакве физичке активности, ухваћени су само радио таласи на којима ради наш тим за дешифровање.“

„Могу ли изблиза погледати ту ствар?“ – упита Зарков и крете ка њој пошто доби одобрење.

Провукао се испод упозоравајуће траке и нагло застаде пошто летелица поче зујати уз благо вибрирање.

„Пазите се, Заркове!“ – викну Дејл, „Нешто се дешава.“

„Не брини девојко, мислим да схватам о чему се ради.“

Поново закорачи напред и примети да се на боку летелице појављује правоугаони отвор. Део оплате се једноставно повукао навише а из отвора испуза метални пипак са апаратуром сличној шапи, на врху. Пипак је закружио по ваздуху и извлачио се напоље а онда се усмерио ка тлу. Лепо се могло видети како се врх завлачи у тло и рије по њему а онда се пипак увлачи у летелицу. После неколико минута пипак изађе поново и запалаца по ваздуху.

„Шта се то дешава?“ – Дејл се стисну уз Флаша.

„Исто оно што чине и наше летелице када дођу на непознату планету.“ – узврати Флаш. „Прикупљају узорке ваздуха и тла за анализу.“

„Сада ми је све јасно.“ – узврати Дејл и пребледе у лицу. „Пошто је њихова инвазија пре много година претрпела неуспех због микроорганизама дошли су да покупе узорке не би ли пронашли неку заштиту од њих. А када то успеју...“

„Потпуно си у праву Дејл.“ – рече Флаш. „Не смемо допустити да се ова летелица врати на Марс. Или можда да...“

„Флаше, шта мислиш са тим *можда*?“

„Извини, Дејл, немамо пуно времена.“ – Флаш се извуче из њеног загрљаја и пође ка нареднику.

„Изволите, господине Гордон.“ – рече наредник.

„Хитно нам пронађите бомбу са сатним механизмом. Немамо пуно времена. Ради се о неколико минута, претпостављам...“

„Разумем, господине. Схватам вашу намеру.“

Видевши Флаша да разговара са наредником, Зарков се одмаче од летелице и приђе им са речима:

„Видим да се договарате о темпираној бомби. И ја сам дошао на исту идеју. Немамо баш пуно времена за нешто озбиљније. Претпостављам да ће летелица узлетети чим прикупи узорке.“

„Ах, извините, докторе,“ – прекиде га наредник, „стигла је бомба.“

Пришао им је каплар и занемаривши поздрављање предаде бомбу нареднику.

„Изволите, господине, као што сте наредили.“ – рече он и тек тада поздрави и одступи.

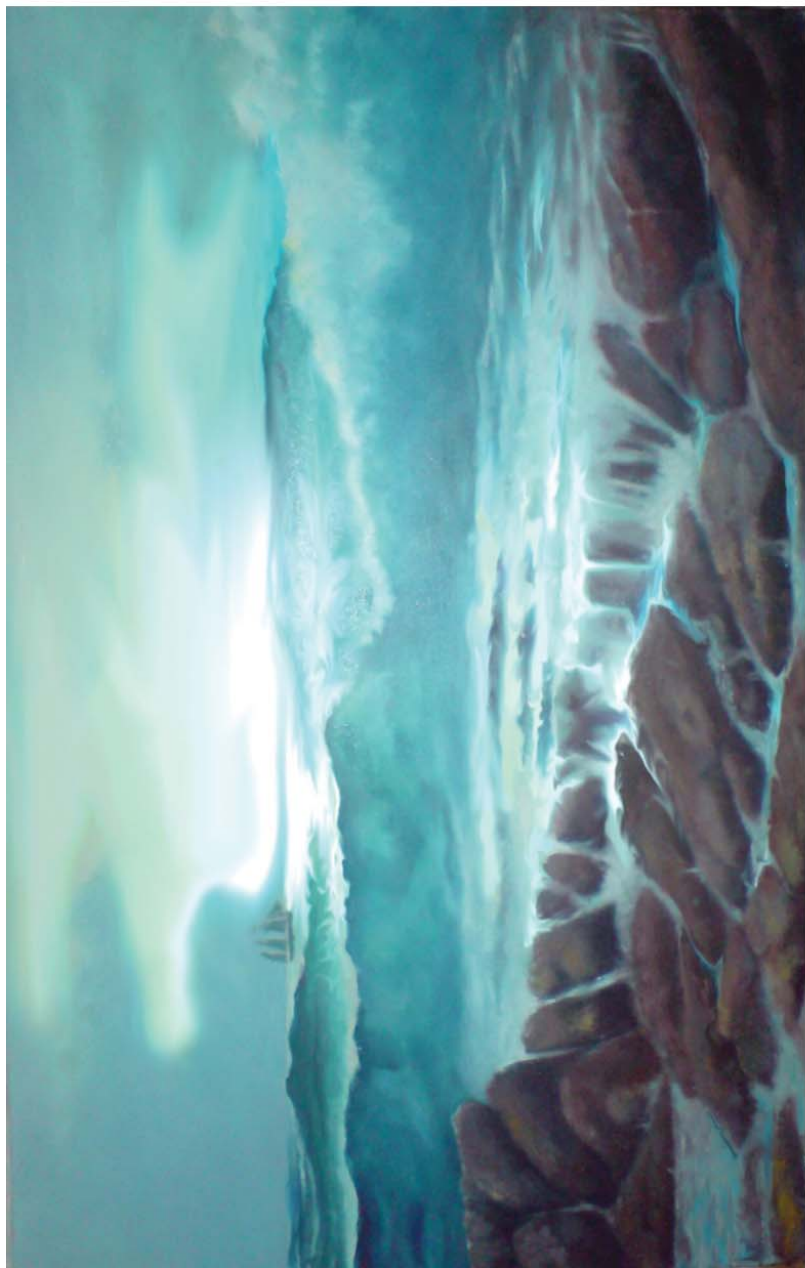
Флаш преузе бомбу од наредника и подеси јој време а онда са Зарковом приђе летелици и опрезно спустише справу унутра.

„Надам се да маса бомбе неће битно пореметити путању лета и да ће експлодирати на тлу Марса.“ – рече Флаш и устукну назад.

После неколико тренутака метални пипак се увуче у тело летелице а мала врата на боку се почеше затварати. Наредник изда команду да се сви удаље од летелице.

Људи журно отрчаше иза возила и дрвећа и док су последњи још увек покушавали да досегну неки заклон из летелице сукну пламен. Пар тренутака је изгледало као да се неће дићи са платформе а онда лагано крете увис повећавајући брзину сваког трена.

АНДОН ПОПОВ

Песма о мору, 45x70, уље на платну, 2009.

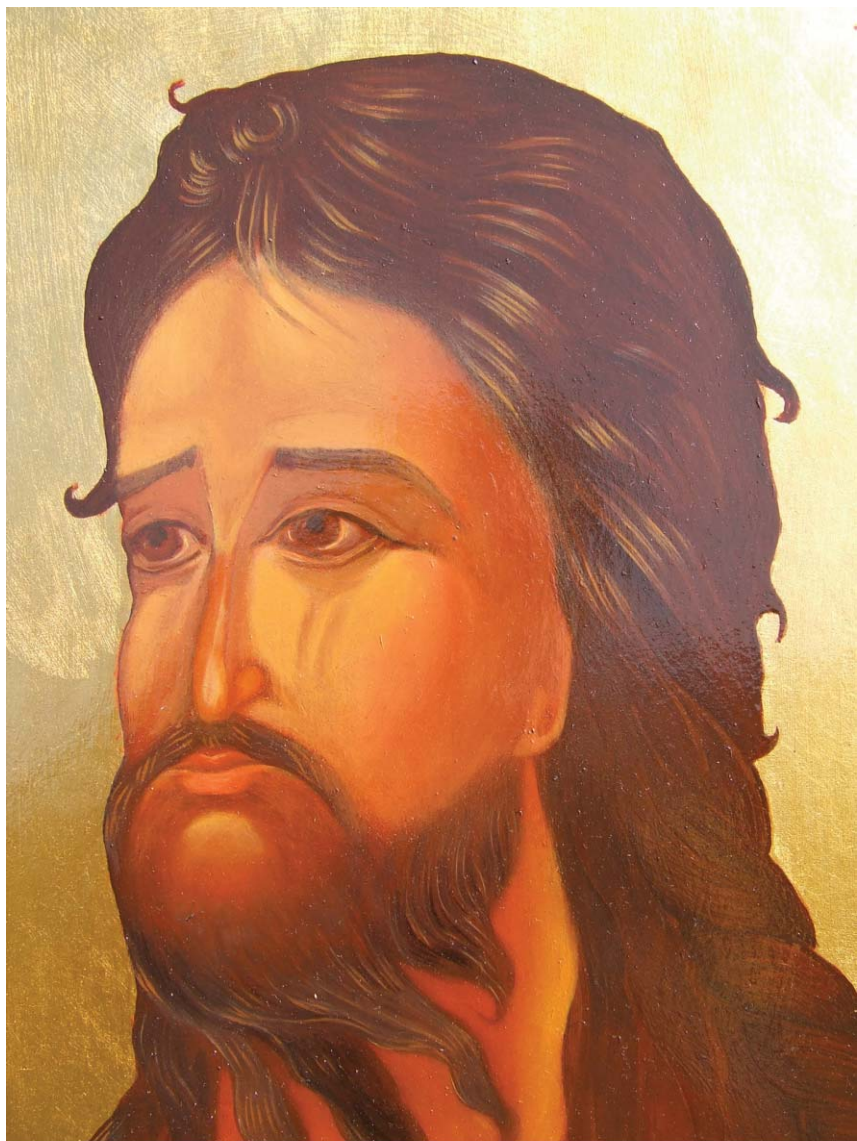
Јесен у Бачкој, 50x70, уље на платну, 2010.

Богородица са Исусом, 33х27, уље на дрвету, 2006.

Св. Пантелејмон, 50х40, уље на платну, 2010.

Св. Јован, детаљ, 62x50, уље на платну, 2007.

Ненад Радосављевић

барелефи

Св. Георгие убија аждаху, барелеф у дрвету

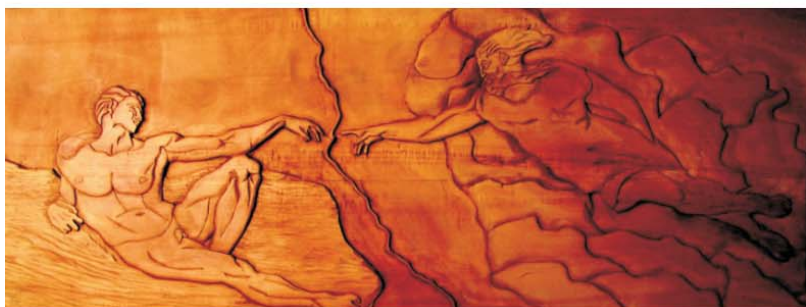
Св. Никола, барелјеф у дрвету

Грб Деспотстефана Лазаревића, барелјеф у дрвету

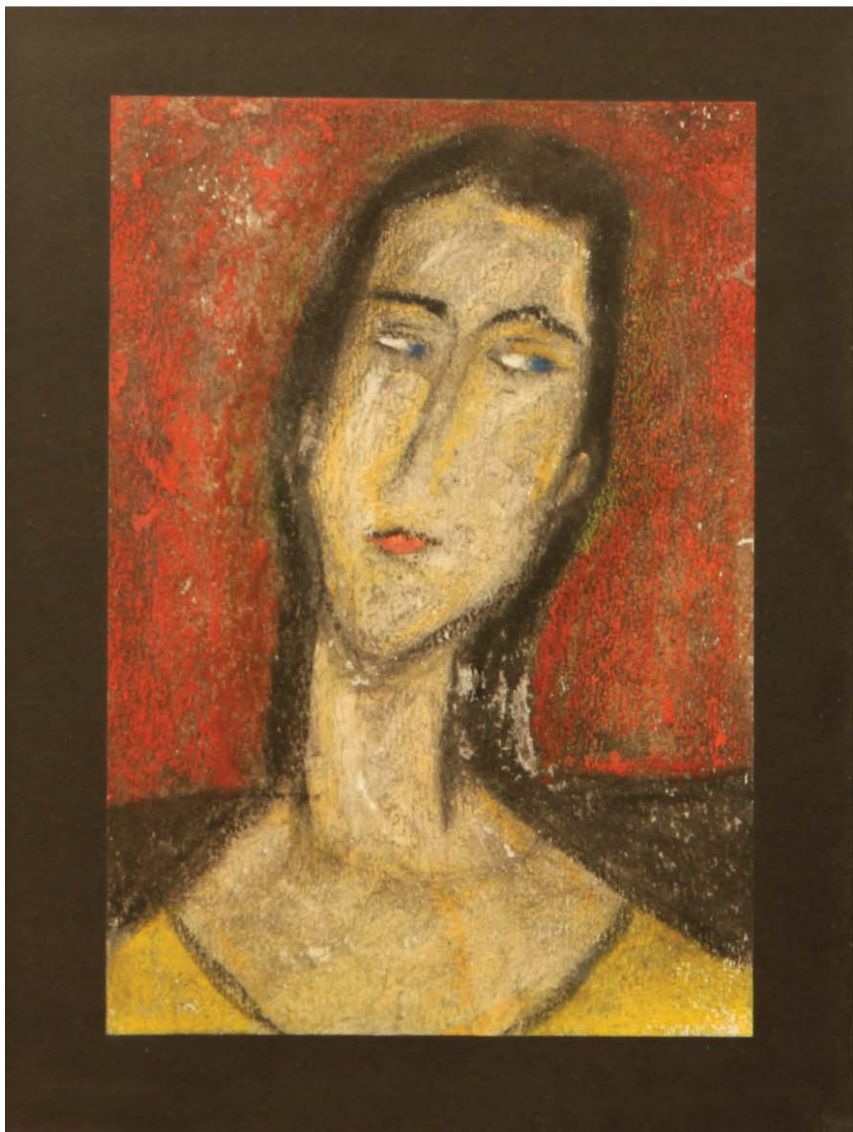
Св. Архангел Михаило, барелеф у дрвету

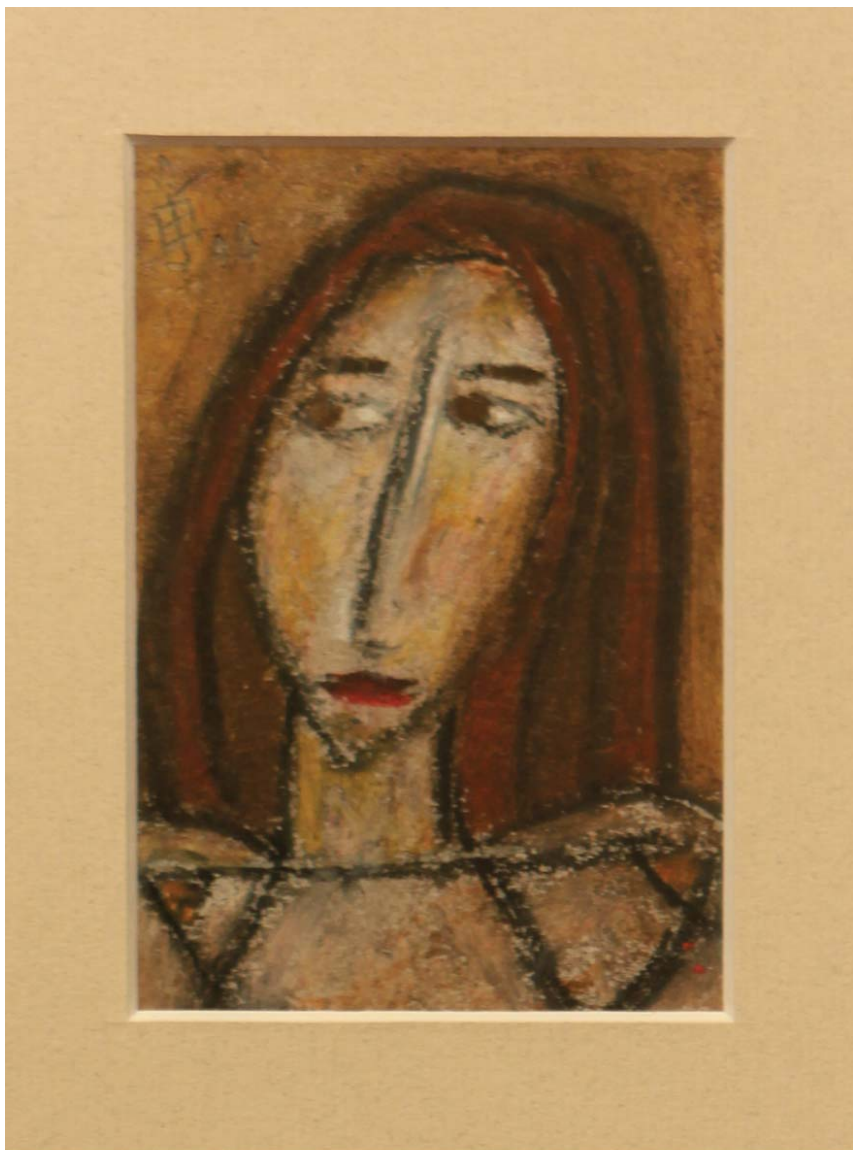
Стварање света, барелеф у дрвету

Јанко Левнаић

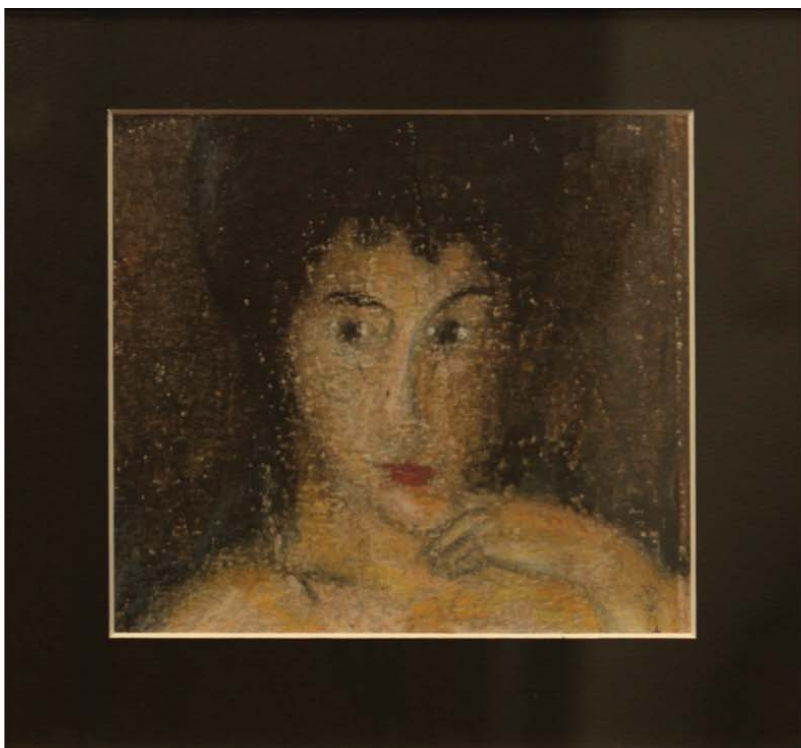
СЛИКЕ

Дафина, слика, комбинована техника, 29,5 x 14 cm

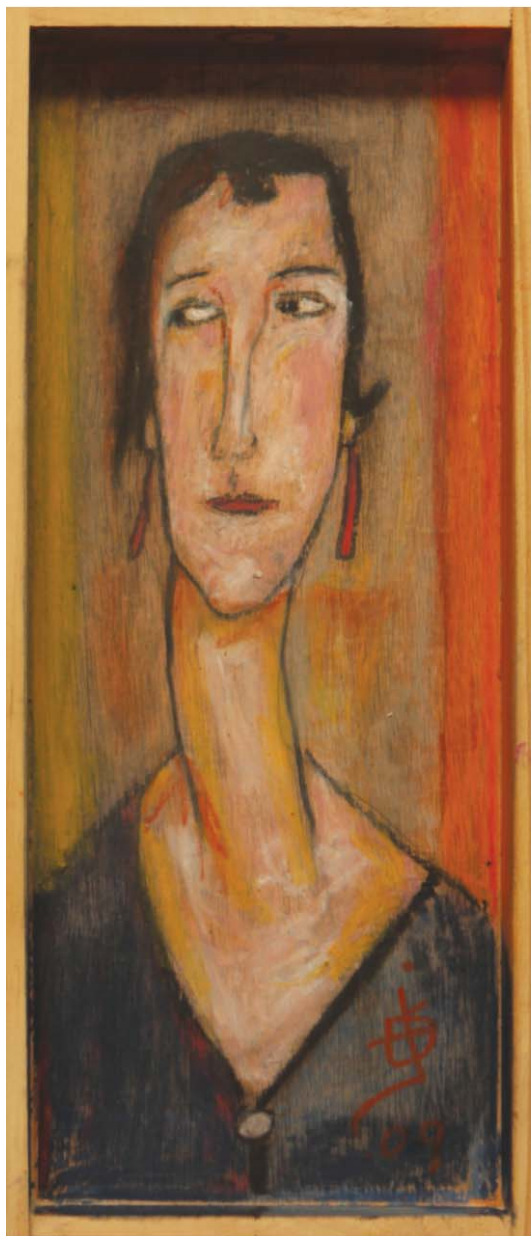
Божана, минијатура, уљани пастел на картону, 10 x 6,5 cm

Емилија, слика, комбинована техника на картону, 14 x 12,5 cm

Гвозденија, минијатура, уљани пастел на картону, 10 x 7 cm

Анђелија, слика,
уљани пастел на картону, 10 x 18 x 4 cm

Ђурђија, слика,
комбинована техника
на картону, 20 x 12 cm

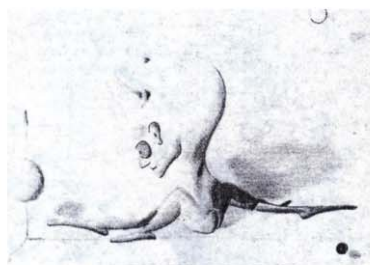
Васкрсија, слика,
комбинована техника
на картону, 17 x 8,5 cm

Небојша Цветковић

слике од пресованог биља

илустрације уз књигу „Јахач снова“ Небојше Цветковића

Драгана Рајић

цртежи

Александар Опачић

илустрације и стрип

SALI KEROIS, DRUGA ŽENA POZNATOG SLIKARA
DŽEFRI KEROLSA, SUMNJA DA NJEN MUŽ POKUŠAVA DA JE UBIJE.

DŽEFRI POČINJE DA RADI NA PORTRETU LEPE PLAVOKOŠE
SUŠETKE SESILI LATAM. ON JE PSIHOPIATA KOJI PLANIRA DA
ZAVEDE I UBIJE SESIL. SALI PROSIPA OTROVNO MLEKO KOJE

JOJ DŽEFRI STALNO DAJE, I ON, SHVATIVŠI DA GA JE PROZRELA,
USPEVA DA JE UDAVI GAJANOM ZA ZAVESE.

DIKSON STIL JE USPEŠAN PISAC ČIJA JE
KARIJERA U KRIZI ZBOG ALKOHOLIZMA I
NAPRASITE NARAVI.

ON POZIVA NEKU DEVOJKU U SVOJ APARTMAN, NAVODNO
ZATO DA BI JOJ ISPRICAO ZAPLET SCENARIJA NA KOM RADI.
NAKON KRAĆEG OBOSTRANOG FLERTOVANJA, ONA ODLAZI.

SUTRADAN DEVOJKU PRONALAZE MRTVU.

JEDAN KORAK

studiostrip

NARAVNO, BIO JE SVESTAN DA ĆE MORATI DA ŽIVI SA SAZNANJEM DA JE UPRAVO ON TAJ KOJI JE ZAKOTRLJAO LOPTU, KOJI JE STAVIO U POGON MAŠINERIJU, KOJI JE GURNUO PRVU DOMINU.

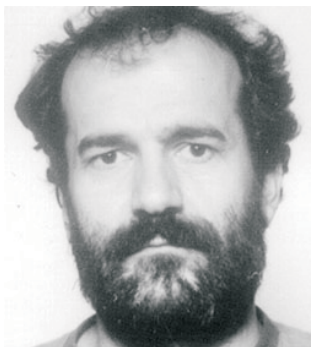
I KAKO ĆE IZGLEDATI SVET KOJI POSLE TOGA OSTATI ?

ODUVEK JE ZAMIŠLJAO DA ĆE, UKOLIKO DOĐE DO NUKLEARNOG RATA, ON BITI JEDAN OD ONIH, KOJI ĆE PRVI NESTATI, I NIJE TOME PRIDAVAO NEKU VEĆU VAŽNOST.

Биографије

Рајица Драгићевић

Рођен је 5. маја 1956, у Мланчи код Студенице.

Дипломирао је на Факултету техничких наука (Електротехнички одсек), у Новом Саду.

Објавио је књиге песама:

„Ево моје главе“, Стражилово, 1984,

„У несвесџи“, Кровови, 1992,

„Испрајавам“, Научна књига 1996,

„А заводи ме бескрај“, Каирос, 2007.

Поезију, прозу и критику објављује у многим листовима и часописима.

Добитник је награде „Печат вароши сремскокарловачке“ за 1985. годину и Међународне награде за креативност у матерњој мелодији, 2008. године.

Био је уредник за поезију у „Стражилову“ од 1986. до 1990. године. Песме су му заступљене у антологијама.

Члан је Друштва књижевника Војводине.

Радио је као професор у Средњој школи електроструке „Михаило Пупин“ у Новом Саду.

Од 1988. године, непрекидно ради у Електромрежи Србије на пословима управљања електроенергетским системом / РДЦ Нови Сад.

Небојша Цветковић

Рођен 12. маја 1961. године у Сиску.

Од 1964. године живи у Бору.

Из уметничке је породице која се бавила израдом накита од бакра и полудрагог камена / и сам се професионално бавио израдом накита од бакра. Бави се писањем и цртањем графика и израдом слика од пресованог биља. Имао преко десет породичних изложби накита широм бивше Југославије и самосталну изложбу слика и графика.

Објавио је књигу песама „*Јахач снова*“, Бор. 1999.

У Електромрежи – погон Бор ради од 1997. године на пословима возач–дизаличар у Возном парку.

Марија Шкорнички

Рођена 22. фебруара 1959. године, у Ваљеву.

Поезију објављује у многим књижевним листовима, часописима и зборницима.

Објављене књиге песама:

Дробњачки зайиси Бистрица, Нови Сад, 2006,
Мирис коже, Бранково коло, Сремски Карловци, 2007.

Кроз Јелисеј, Orpheus, Нови Сад, 2008.

Хоџел Агамс, Апостроф, Београд, 2011.

Заступљена је у:

Антологији „Цветна душа“ (прир. Милутин Лујо Данојлић), Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ – Ваљево и Удружење српских издавача – Београд / Ваљево 2009).

Заступљена је и у „Избору никшићког пјесништва“ – библиотека „Завјет“ (прир. Данило Мијатовић), Књижевна заједница „Мирко Бањевић“, Никшић, 2009.

Члан је Удружења књижевника Србије.

Марија (Матић) Шкорнички ради у погону преноса Ваљево као благајник од 1982. године.

Била је активан члан Омладинске организације ЈУГЕЛ–а, активан учесник спортских сусрета ЈУГЕЛ–а, ЗЕП–а, Електроистока и сада ЕМС–а...

Живи у Ваљеву.

Јанко Левнаић

Рођен 22. октобра 1959. године у Александрову код Зрењанина, од оца Младена, дипломираног електроинжењера и мајке, Софије, рођене Покрајац, учитељице.

У Ваљево се доселио 1966. године. Основну школу и гимназију је завршио у Ваљево. Дипломирао на Електротехничком факултету у Београду (смер енергетски).

Од 1976. године објављује у књижевној и другој периодици.

Објавио је:

„*Приче са Бисџре*“, Омладински центар Ваљево – Књижевна омладина Ваљево (награда КОВ за најбољу прву књигу), 1986, приповетке;

„*Какма – сџиси око којих је шпрунула црвена кожа*“, Босис, Ваљево, 1994, роман;

„*Радионица за израду наочара*“, Просвета, Београд, 1995, роман;

„*Огњено огледало*“, Народна књига, Београд, 1998.;

„*Трава од девети мракора / Лексикон вила и њиховог окружења*“, Лио (Г. Милановац) и Context (Ваљево), 2008. – годишња Награда града Ваљево за културу 2009. године.

Романи „Какма“ и „Радионица за израду наочара“ били су номиновани за Нинову награду.

Заступљен је у Антологији српских приповедача рођених после другог светског рата „У књигама све пише“.

Члан је Удружења књижевника Србије од 1995. године.

На 10. међународном бијеналу минијатуре у Горњем Милановцу прошле године први пут је изложио своје слике.

У Погону Ваљево је од 1991. године на различитим радним местима. Тренутно руководи Службом за техничку координацију.

Живи и ради у Ваљево.

Андон Попов

Рођен 18. марта 1954. године, у Скопљу, од оца Димитрија и мајке Загорке.

На Поморској војној академији у Сплиту, дипломирао 1977. године, а морнарицу напустио 1986. године.

Сликаством га подучавао академски сликар *Никола Јандријевић*.

Озбиљније је почео да слика после средње школе у Пули. До 1988. излагао на 15–так самосталних и нешто групних изложби широм Југославије: Новосадски Октобарски салон, Сремскомитровачки салон, изложба у Културном центру „Коста Рацин“, у Скопљу...

Сада слика углавном уља, помало темперу, акрилик и пастел...

Ради у Електромрежи, погон Нови Сад.

Тихомир Јовановић

Рођен 11. септембра 1955. године, у Оси-паоници, моравском селу у смедеревском сре-зу, а живи у Београду.

Научио да чита уз Политикин забавник а за одличан успех и примерено владање до-бија књигу *Јан Бибијан на Месецу*, бугарског писца Елина Пелина. Било је то пресудно да се определи за СФ.

Осим чланства у Друштву љубитеља на-учне фантастике „Лазар Комарчић“ секретар је Удружења грађана – Фанови научне фанта-стике SCI&FI. За фанзин *Terra* ради послове превођења, уређивања и пише приче и ауторске чланке.

Приче објављује у разним часописима за књижевност и научну фантастику (Орбис, Сигнали, Галаксија, Сиријус, Улазница, Наш траг, Омаја, СФ алманах Монолит 10, фанзин Емитор), затим, стрипови рађени са Душаном Божићем, превод: *Реаниматор* – Х. Ф. Лавкрафт (Издавач *Табернакл*), збирка прича *Фанџом...*

Завршио ЕТШ Никола Тесла у Београду и од 1976. године ради у Електроистоку – Пројектни биро, као пројектант–сарадник. Учест-вује на многим спортским играма и сусретима.

Своје прве приче је објављивао у нашим новинама „Електроис-ток“ које је тада уређивао Лаза Бечејац.

Ненад Радосављевић

Рођен 21. октобра 1975. године, у Београду.

Средњу електротехничку школу „Раде Кончар“ завршио 1993. године, а Високу школу електротехнике и рачунарства струковних студија (на смеру Енергетика) завршио 2007. године, у Београду.

Дипломирао 2010. године, на Факултету техничких наука у Новом Саду (смер Заштита животне средине).

Са сталним радним односом у ЕМС–у од 1997. године.

Тренутно ради на пословима инжењера за Заштиту животне средине, у служби Техничке координације, погон Београд.

Барљефом у дрвету се бави од 1998. године.

Живи у Гроцкој.

Драгана Рајић

Рођена 17. фебруара 1969. године, у Кладову.

У музичкој грани уметности, оставила за собом петнаестогодишњи успешан и активан рад...

Давних 80-их, као аматерски сликар запажена је својим радовима за осмишљавање плаката поводом „Дана младости“.

У Електромрежи, погон Бор, ради од 1995. године као електро-техничар у Служби за техничку координацију.

Александар Опачић
/биографска белешка аутора/

Рођен 18. априла 1973. године / Космо-
лац.

Слепи човек—шишмиш, Космопловац, професор Студио—стрипа, дубоко у трећој димензији (3д анимација, графика, камера). По потреби главу замењује камером, а тело тешким металом, углавном црним. Учитељ цртања избачен због непопустљивог става према ученицима/цама („Сва су деца заслужила петице“), наставник избачен због непоштовања наставног плана и програма, те спровођења сопственог. Са факултета избачен због непојављивања. Просветитељ—визионар, тренутно заокупљен обликовањем визуелног идентитета Електромреже Србије.

КОЛОНАДА

Алманах уметничког стваралаштва

Извршни издавач Књижевна омладина Ваљево

Оперативни уредник Аца Видић

Корице Александар Опачић

Компјутерска припрема „Интелекта“, Ваљево

Штампа „Видиа штампа“, Ваљево

Тираж 1500 примерака

Штампање завршено маја 2011. године

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

7

КОЛОНАДА : алманах уметничког стваралаштва / уредник
Марија Шкорнички. – Год. 1, бр. 1 (2011)– . – Београд (Кнеза
Милоша 11) : Синдикат ЕМС, 2011– (Ваљево : Интелекта – Видиа
штампа). – 21 cm

Годишње
ISSN 2217–5954 = Колонада
COBISS.SR-ID 184326156